

สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม
ผ้าฝ้ายทะหลุง จังหวัดมุกดาหาร ประจำปี ๒๕๕๗

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร
www.m-culture.go.th/mukdahan

คำนำ

ด้วยรัฐบาลมีนโยบายในการอนุรักษ์ฟื้นฟู รวมถึงการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นต้นทุนในการต่อยอดให้เกิดรายได้ต่อชุมชน ตามวิสัยทัศน์ของประเทศไทย “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” กระทรวงวัฒนธรรมได้นำนโยบายดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้มีการนำทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นมาพัฒนานวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร ได้เล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นจึงได้ดำเนินการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ผ้าฝ้ายทะหลุง จังหวัดมุกดาหาร ประจำปี ๒๕๕๗ ขึ้น และพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

นโยบายของรัฐบาล

ด้วยรัฐบาลภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบาย ด้านการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงค่าสนา ศิลปะและวัฒนธรรม อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทย และภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างควมสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศเกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน

นโยบายกระทรวงวัฒนธรรม

เพื่อเป็นการรับนโยบายของรัฐบาล นายวิระ โรจน์พจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม จึงมีนโยบายการพัฒนาวัฒนธรรมเชิงเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ โดยส่งเสริมการนำทุนที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่การท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม สินค้าและบริการทางวัฒนธรรม บนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์ การอนุรักษ์และเผยแพร่ภาพลักษณ์ความเป็นไทย และรายได้เข้าสู่ประเทศและ ท้องถิ่น

ความเป็นมาของ “ผ้าฝ้ายทะเลง”

“ผ้าฝ้ายทะเลง” หรือ ฝ้ายแม่่ว เป็นฝ้ายพื้นเมือง ที่นำมาจากเผ่าแม่่ว ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เมื่อ ประมาณ ๓๐ ปี ที่ผ่านมา คำว่า “ทะเลง” เป็นภาษาท้องถิ่นของเผ่าผู้ไท แปลว่า ค่าง เป็นสัตว์ตระกูลเดียวกับลิง แต่หางยาว ถ้าตัวมีลักษณะสีน้ำตาลปนเทา สดขยงาม ดังนั้น ฝ้ายทะเลง จึงเป็นชื่อของฝ้ายที่มีสีคล้ายสีขนของค่าง เผ่าผู้ไท จึง เรียกชื่อฝ้ายชนิดนี้ว่า ฝ้ายทะเลง สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ผ้าฝ้ายชนิดนี้โดน แดดหรือใช้ไปนานๆ สีจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มขึ้นเรื่อยๆ

ความสำคัญของ “ผ้าฝ้ายทะเลง”

ในด้านเศรษฐกิจชาวผู้ไทได้นำผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทะเลง ไปแลกเปลี่ยน สินค้ากับชุมชนต่างเผ่าที่ใกล้เคียง สินค้าที่สำคัญที่แลกเปลี่ยนนำเข้ามาคือ ข้าวสาร อาหารแห้งต่างๆ

การผลิตผ้าฝ้ายทะเลงในทางเศรษฐกิจ ถือว่ามีความสำคัญมากด้าน เศรษฐกิจพอเพียง เพราะว่าเป็นการผลิตในระดับครัวเรือน ระดับชุมชนเป็น กิจกรรมที่ชุมชนคิดได้จากการเรียนรู้ จากการสำรวจวิจัยสภาพชีวิตของคนใน

ครอบครัวและในชุมชนเอง รวมทั้งเป็นการใช้ศักยภาพและทรัพยากรต่างๆ ที่เป็นทุนของตนเอง ที่ยังไม่มีการพัฒนา ยังไม่มีกระบวนการเพิ่มมูลค่า ล้วนแต่เป็นการทำกินทำใช้ทดแทนการซื้อมาจากตลาด ซึ่งเท่ากับเป็นการลดรายจ่าย การลดรายจ่ายเท่ากับเป็นการเพิ่มรายได้ และเมื่อผลิตจนเหลือกินเหลือใช้ ก็สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นสินค้าหรือเงินตราเข้ามาในครอบครัวหรือชุมชน สร้างงานและสร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัวและชุมชน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย “ตะลุง”

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร จัดทำโครงการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ผ้าฝ้ายตะลุง จังหวัดมุกดาหาร ประจำปี ๒๕๕๙ เพื่อพัฒนาสินค้าและต่อยอดผลิตภัณฑ์จากผ้าตะลุง โดยจัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสินค้าผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายตะลุง ให้กับผู้ปลูกฝ้ายตะลุง

ผู้ทอผ้าฝ้ายตะลุง ผู้แปรรูปและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายตะลุง จัดประกวดผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายตะลุง เสาธิตและจัดแสดงสินค้า/ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายตะลุง

ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายตะลุงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ได้แก่ ผ้าชิ้นฝ้ายตะลุง มีดหมี่ย้อมคราม ลายพรรณมหา โดย นางสาวนรินทร์ทิพย์ สิงหะตา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าดั้งเดิม อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

ชื่อลาย ลายพรรณมหา

ออกแบบลายผ้าขึ้นมัดหมี่ผ้าฝ้ายตะหลุง จังหวัดมุกดาหาร
ผู้ออกแบบ นางสาวนริณทิพย์ สิงหะตา

Inspiration

แนวคิดในการออกแบบ

การออกแบบแกะแบบจากลายผ้าโบราณ จากผ้าเก็บขิด ที่ทำจากหมอน
ผ้าตุ้ม (นุ่ง)ผ้าสไบ บรรพบุรุษชาวผู้ไทได้แกะลวดลายออกมาเป็นผ้ามัดหมี่ ทำให้
ลวดลายออกมาชัดและลงตัวอย่างสวยงาม มีเสน่ห์ และต้องมัดหมี่จำนวน ๕๓ ลำ
และเทคนิคและความชำนาญในการมัดย้อม ทำให้เกิดลายผ้าที่สวยงาม

ลายพรรณมหา ประกอบด้วย ๘ ลายประยุกต์จากรูปทรงต่างๆ ดังนี้
ลายพรรณมหา ลายจากต้นพรรณมหา ซึ่งเป็นต้นไม้มงคลชนิดหนึ่ง เป็น

- ลายเครื่องห่อลาย เป็นลายของเครื่องไม้ชนิดหนึ่ง
- ลายเครื่องดาว เป็นลายที่อยู่ตรงกลางระหว่างลายเครื่องห่อลาย
- ลายตุ้ม ๗ ไม้ ๔ ทิศ เป็นลายตุ้มของดอกไม้มีอยู่ ๔ ดอก
- ลายเกสร เป็นลายของเกสรดอกไม้
- ลายพวงมาลัย คิดและจินตนาการจากพวงมาลัยดอกไม้
- ลายเขตแดน เป็นเส้นแบ่งเขตแดนของลาย พวงมาลัย กับ ลายตุ้ม ๗ ไม้
- ลายพระอาทิตย์ เป็นลายที่ออกแบบมาจากพระอาทิตย์ส่องแสง

ลายพรรณมहा ได้รับแรงบันดาลใจมากจากการแกะลายจากผ้าเก็บขิด มามัดหมี่เพื่อให้เกิดลายผ้าที่เด่นชัด และสวยงามมากขึ้น โดยผู้ที่แกะลายจากผ้าเก็บขิดมาเป็นผ้ามัดหมี่คือ คุณยายเฉลียว แสงสุข อำเภอหนองสูง แล้วนำมาประกอบด้วยลายประยุกต์ต่างๆ จำนวน ๘ ลาย ทำให้เกิดผ้ามัดหมี่ลายพรรณมहा ราววัลชนะเลิศ ผลิตภัณฑ์สินค้าวัฒนธรรมไทย จังหวัดมุกดาหาร ประจำปี ๒๕๕๗

การพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์สินค้าวัฒนธรรมไทย

ผ้าชิ้นผ้าฝ้ายตะลุงมัดหมี่ย้อมคราม ลายพรรณมहा ปัจจุบัน ขายในราคาฝืนละ ๑,๕๐๐ บาท มีผู้สนใจสั่งซื้อผ้าชิ้นผ้าฝ้ายตะลุงมัดหมี่ย้อมคราม ลายพรรณมहा จากกลุ่มวิสาหกิจทอผ้าดั้งเดิม เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีผู้ให้ความสนใจเรื่องของการใส่ผ้าชิ้น เพราะสามารถที่จะดีไซน์การใส่ผ้าชิ้นในรูปแบบต่างๆ กันไปเพื่อใช้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหารได้มีแนวคิดในการที่จะต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าวัฒนธรรมไทย ผ้าชิ้นผ้าฝ้ายตะลุงมัดหมี่ย้อมคราม ลายพรรณมहा ให้มีความหลากหลาย ไม่เฉพาะแต่เป็นผ้าชิ้นเท่านั้น โดยนำผ้าฝ้ายตะลุงมัดหมี่ย้อมคราม ไปดัดแปลงและตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำหรับสุภาพสตรี และสุภาพบุรุษ ซึ่งจะช่วยให้ลายพรรณมहाมีความโดดเด่น และสามารถนำไปใช้ได้ทุกโอกาส

จัดทำโดย : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร